

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

ALKUVOIMA-hankkeen kuntatilaisuus

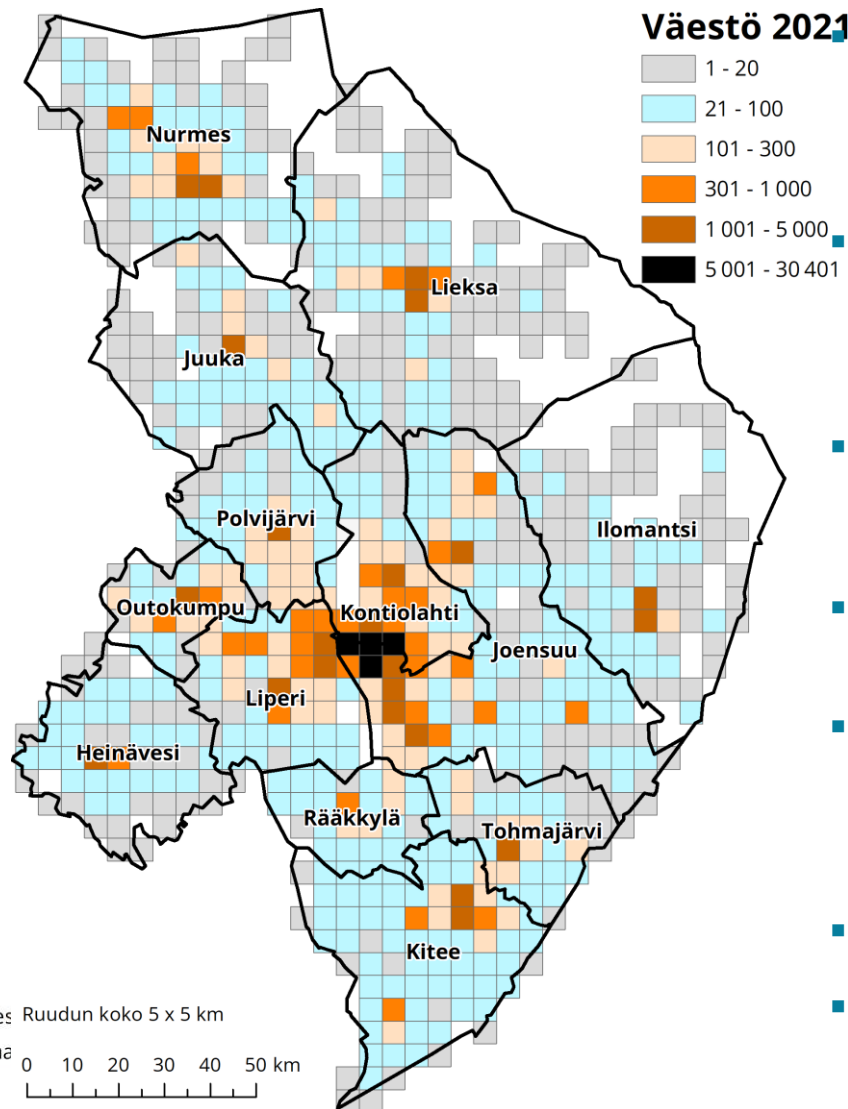
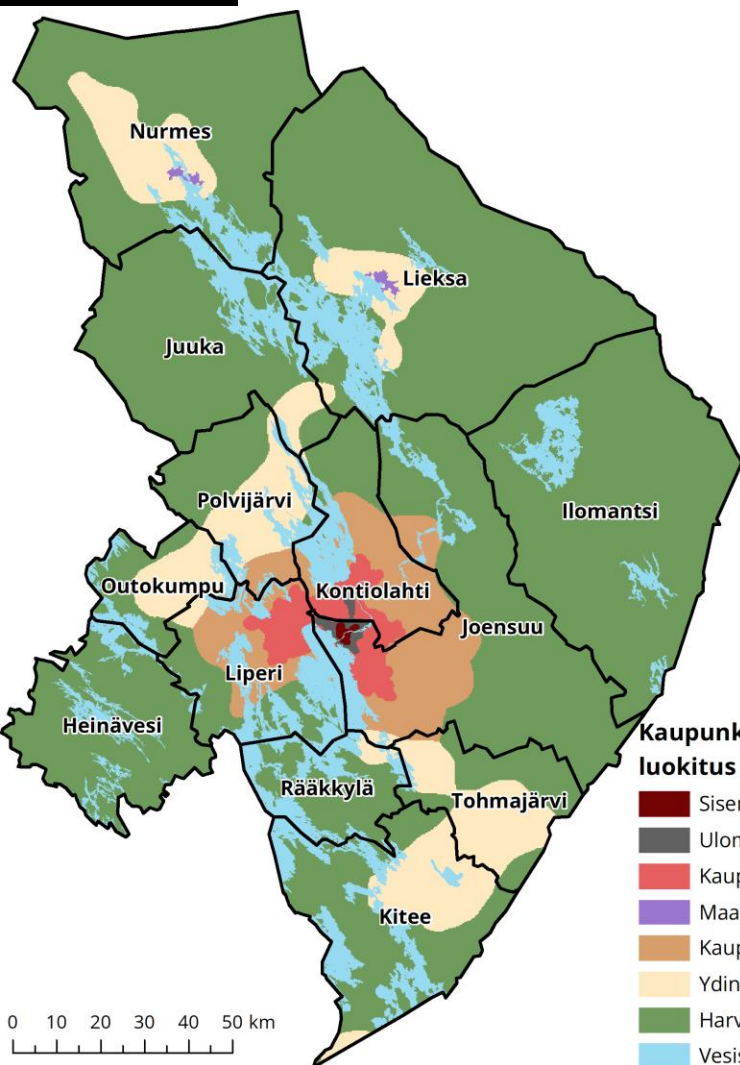
Juuka 5.6. 2023

**Alue- ja kuntatutkimuskeskus SPATiA
Karelia ammattikorkeakoulu**

Toimintaympäristö Pohjois-Karjalassa

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) paikkatietopohjaisessa kaupunki-maaseutuluokituksessa Joensuu on Pohjois-Karjalan ainoa kaupunki.

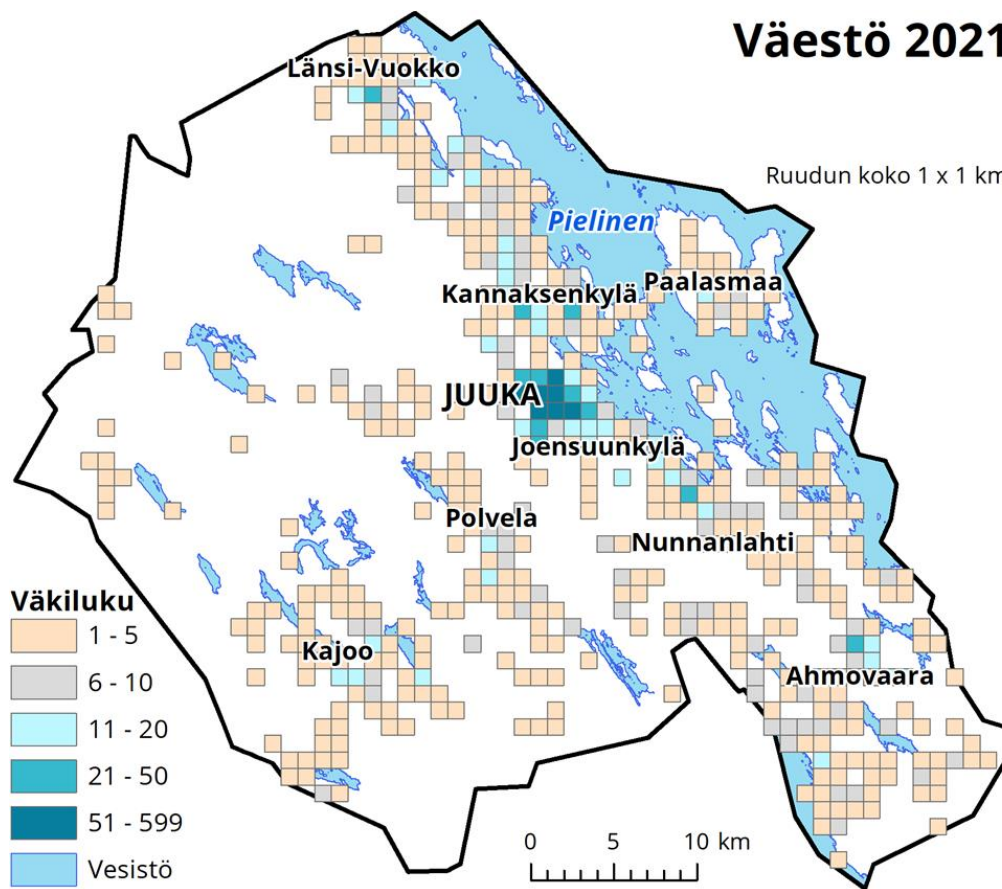
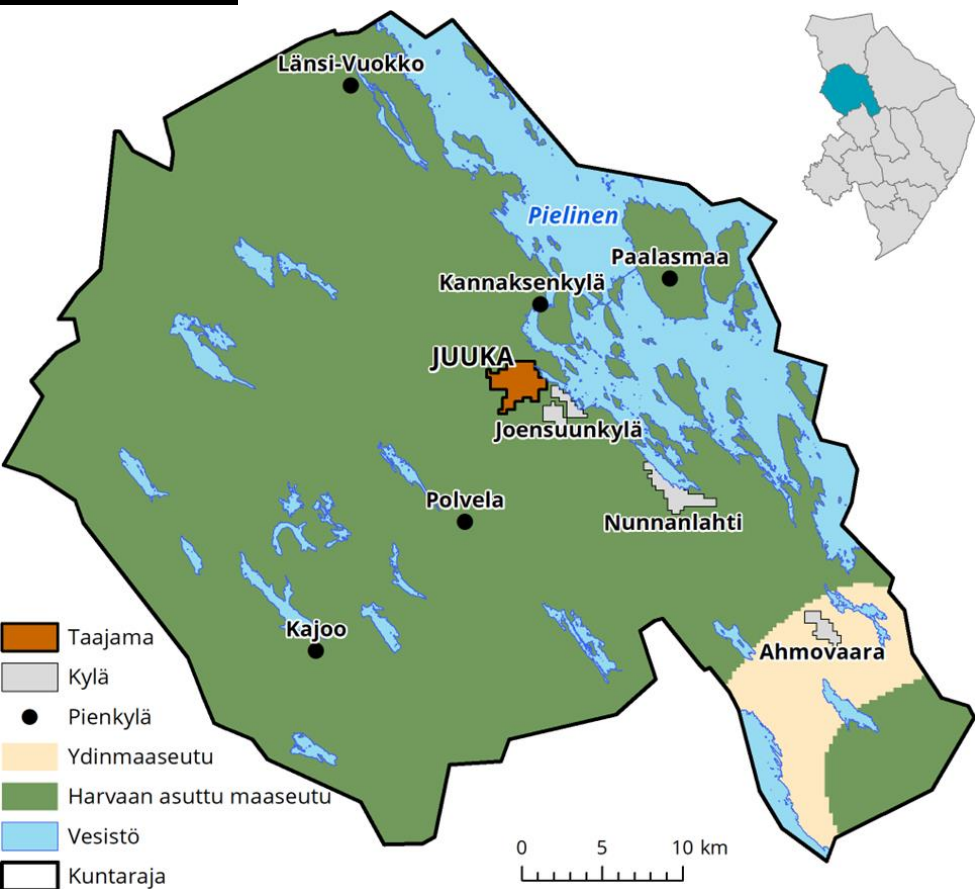
Kaupunkialuetta ympäröivät kehysalue ja kaupungin läheinen maaseutu, jotka ovat kiinteässä yhteydessä keskuskaupunkiin.

- Ydinmaaseudulla asutus on tiheämpää ja elinkeinorakenne monipuolisempi kuin harvaan asutulla maaseudulla.
- Maaseudun paikalliskeskukset ovat työssäkäynnin ja palvelujen keskuksia.
- Maakunnan väestö on keskittynyt Joensuuhun ja sen lähiympäristöön ml. kaupungin läheinen maaseutu (98 400 hlö, 61 % väestöstä vuonna 2021).
- Maaseutualueilla asui 63 000 hlö, 39 %.
- Väestö on keskittynyt taajamiin ja niiden ympäristöön. Maakunnan taajama-aste 73 %.

Lähde: Suomen ympäristökeskus, YKR

Toimintaympäristö Juuassa

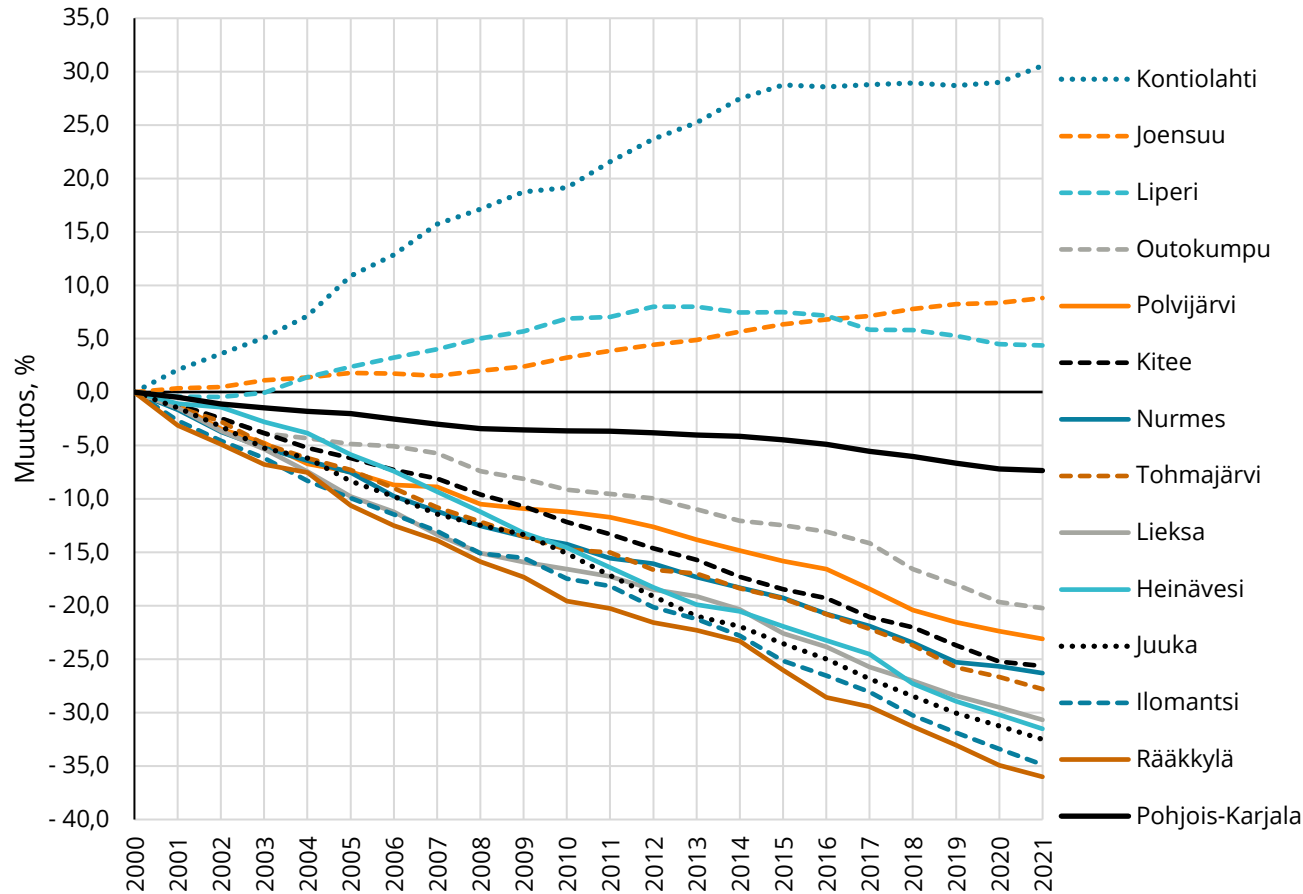
Väestö 2021

Ruudun koko 1 x 1 km

- Lähes koko kunta on harvaan asuttua maaseutua.
- Asutus on keskittynyt Juuan kirkonkylälle.
- Taajama-aste 47 %.
- Haja-asutus keskittynyt Pielisen rantavyöhykkeelle
- Kunnan länsiosat laajalti asumattomia
- Keskimääräinen asukasmäärä nelikilometrin väestöruudussa oli 9 hlö (mediaani 3 hlö).

Pohjois-Karjalan kuntien suhteellinen väestönmuutos vuosina 2000–2021

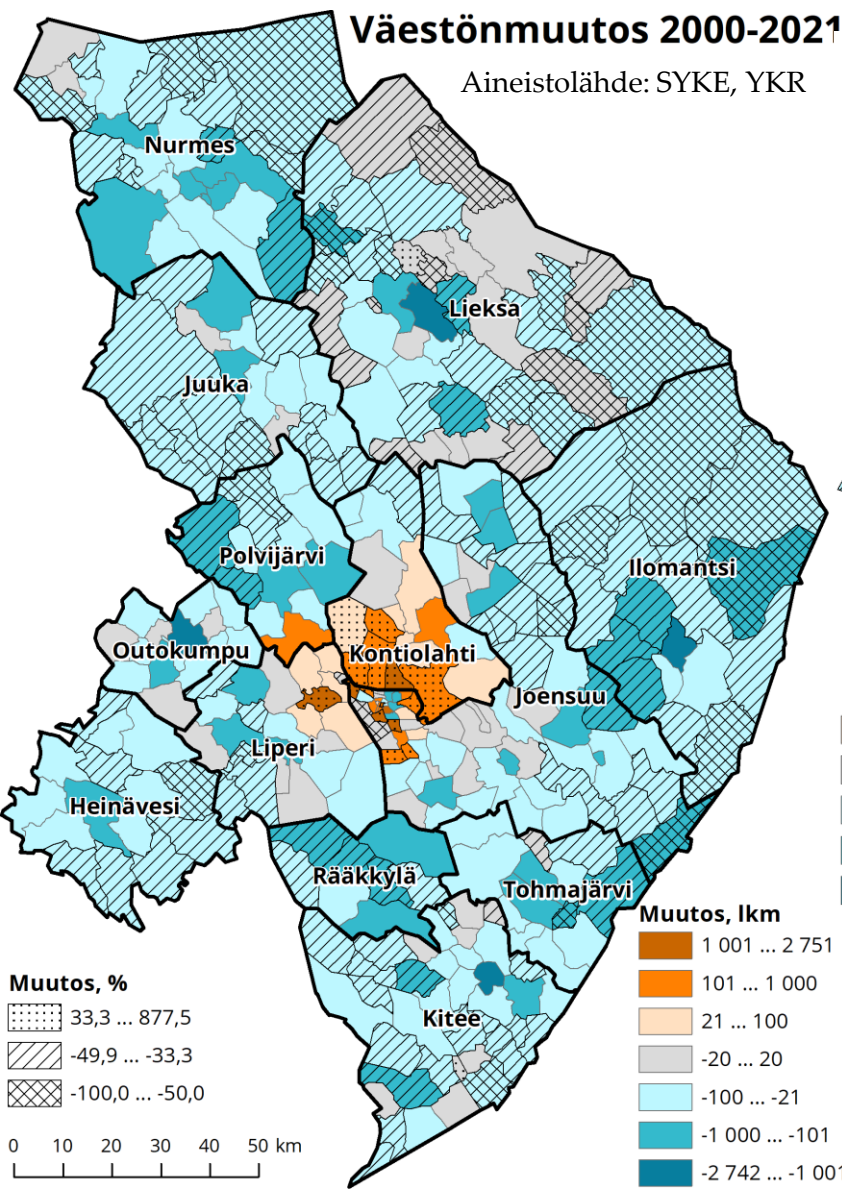

Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne

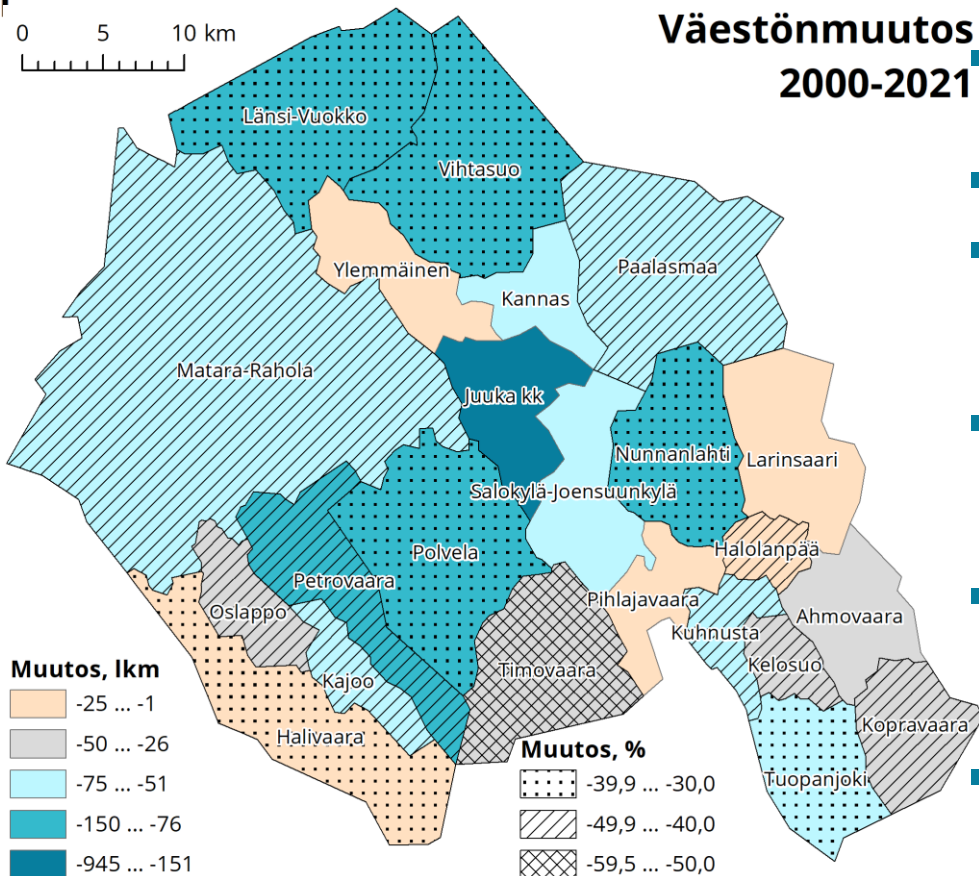
- Väestömäärä kasvoi Joensuun kaupunkiseudulla. Eniten väestö kasvoi Kontiolahdella.
- Juuassa ja kaikissa muissa harvaan asutun maaseudun kunnissa väestö väheni eniten.
- Seuraavaksi eniten väestö vähentyi ydinmaaseudun kunnissa (5 kuntaa).

Pohjois-Karjalan ja Juuan väestömäärän muutokset tilastoalueittain vuosina 2000–2021

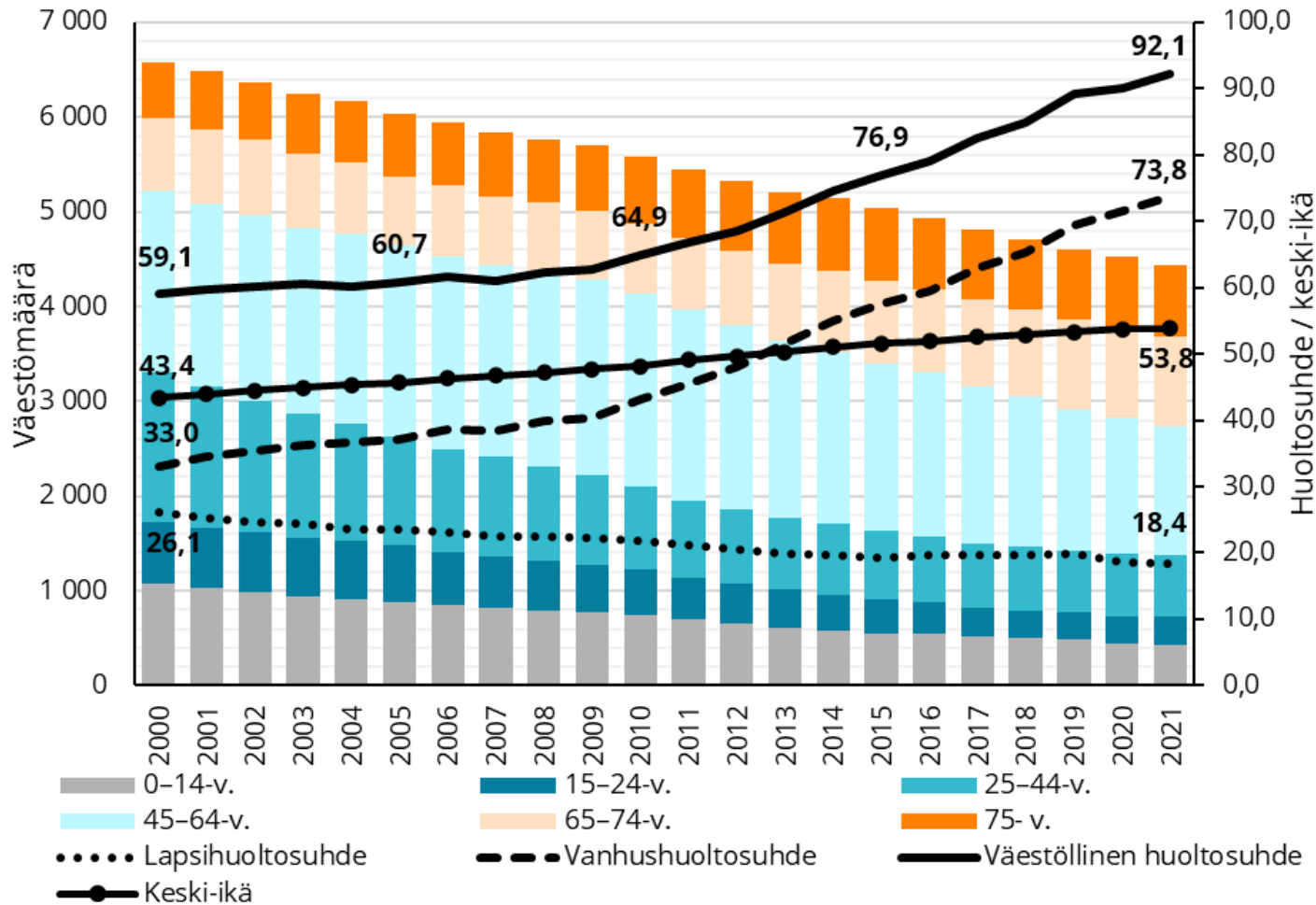
0 5 10 km

- Väestömäärä kasvoi Joensuun kehysalueella.
- Maaseudulla väki väheni.
- Väestö väheni lukumääräisesti eniten maaseudun taajamissa.
- Suhteellisesti väestö väheni eniten kuntien reuna-alueilla.
- Juuan väki väheni 2150 hlö; -32 %
 - Juuan kk. -950 hlö; -30 %
- Kunnan reunoilla muutokset pienempiä, mutta suhteellisesti suurempia.

Väestö ikäryhmittäin, väestön keski-ikä ja huoltosuhteet

Lähde: Tilastokeskus, Väestörakenne

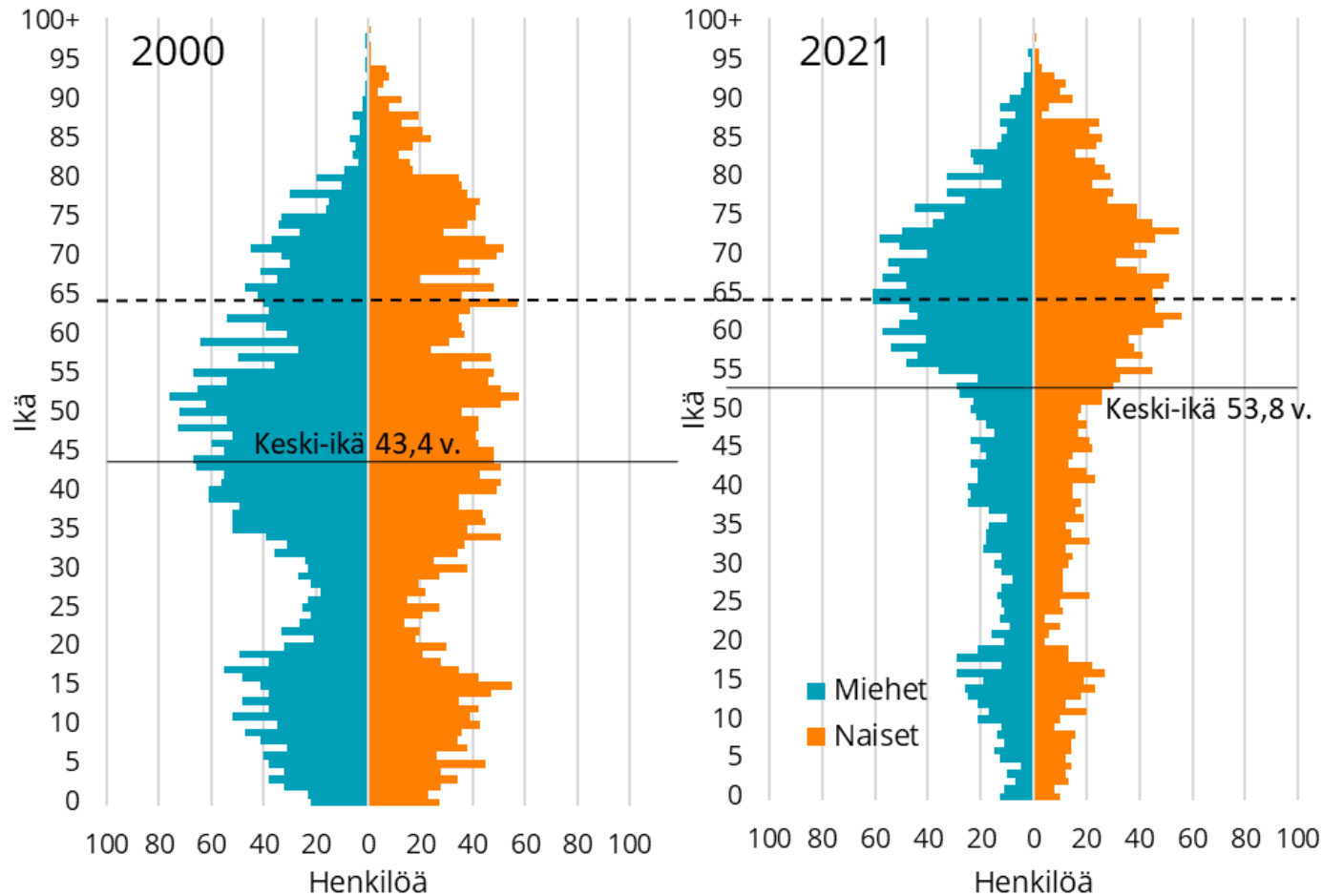
UEF// University of Eastern Finland

Muutokset 2000–2021

- Väestömäärä väheni lähes kolmanneksella.
- Keski-ikä nousi 43,4:stä 53,8:aan.
- 65 vuotta täyttäneiden osuus kasvoi 21 %:sta 38 %:iin.
- Väestöllinen huoltosuhte heikkeni 59,1:stä 92,1:een.
- Taloudellinen huoltosuhte oli 227,3 vuonna 2020 (P-K 174,6)

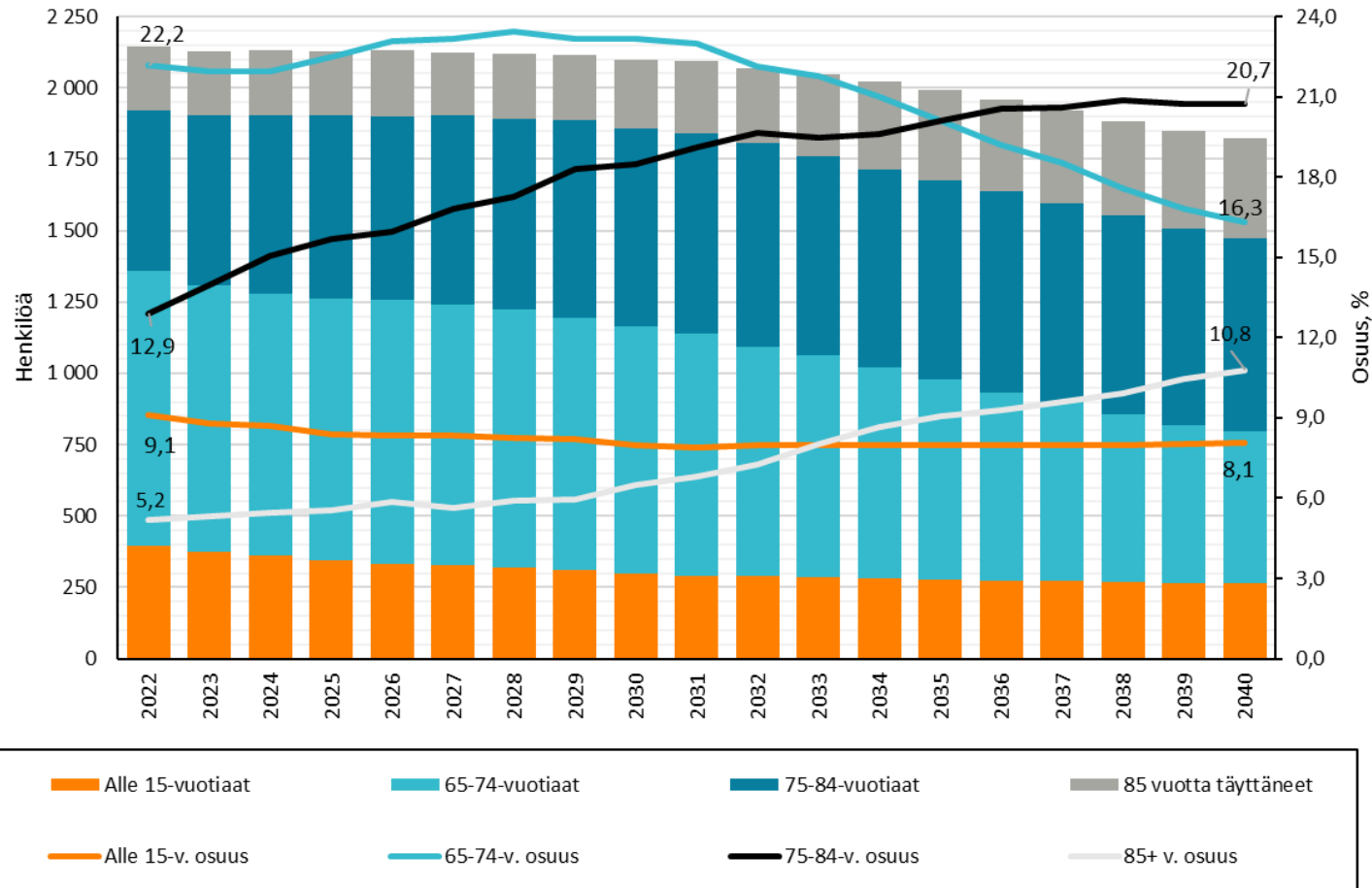
Väestömuutokset – väestön ikärakenne 2000 ja 2021

- Juuan väestön ikärakenne on muuttunut huomattavasti vuodesta 2000 vuoteen 2021.
- Alle 55-vuotiaiden ikäluokat ovat huomattavasti yli 55-vuotiaita pienemmät.
- Nuoria aikuisia oli vähän jo vuonna 2000 ja vuoteen 2021 mennessä myös lasten määrä väheni huomattavasti.

Palvelutarve muuttuu ikärakenteen muuttuessa

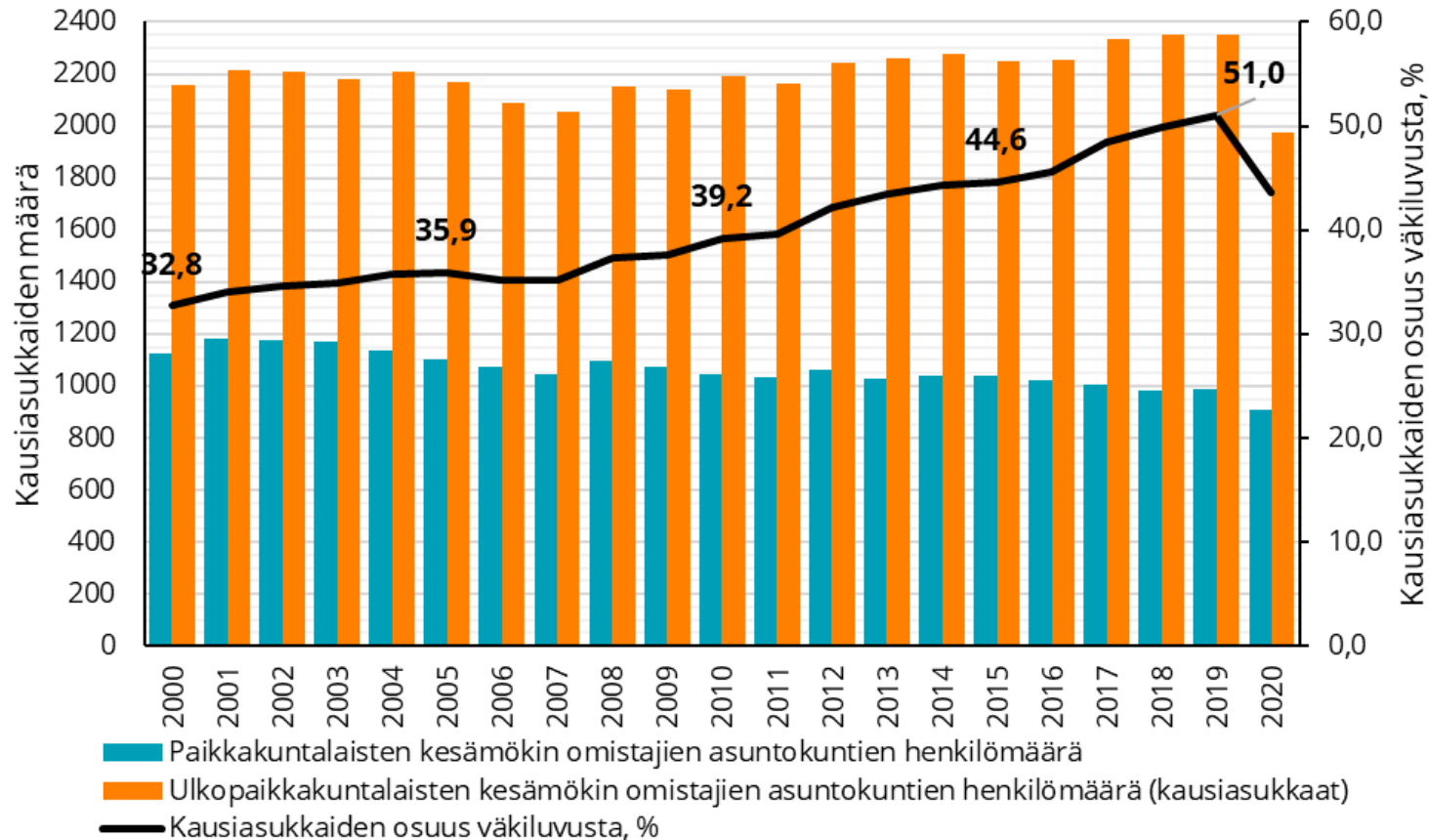
Väestöennuste vuoteen 2040 saakka

- Lasten määrän vähenemisen ennustetaan jatkuvan 2020-luvulla nopeana ja hidastuvan 2030-luvulla.
- Ikääntyneiden osuus väestöstä jatkaa kasvuaan 2030-luvun alkupuolelle, jolloin 49 % väestöstä on 65 vuotta täyttäneitä.
- 65–74-vuotiaiden määrä kääntyy laskuun 2020-luvulla. 75–84-vuotiaiden ja 85 vuotta täyttäneiden määrä ja osuudet kasvavat.
- Ikärakenteen muutos ja eliniän pidentyminen vaikuttavat palvelutarpeisiin.
- Palvelut ovat keskittyneet Juuan keskustaajamaan, joka on lähin palvelukeskus 97 % kuntalaisista.
- 78 % väestöstä asui enintään 15 min. automatkan etäisyydellä keskustaajamasta.

Kausiasukkaiden merkitys ja palvelutarpeet kasvavat

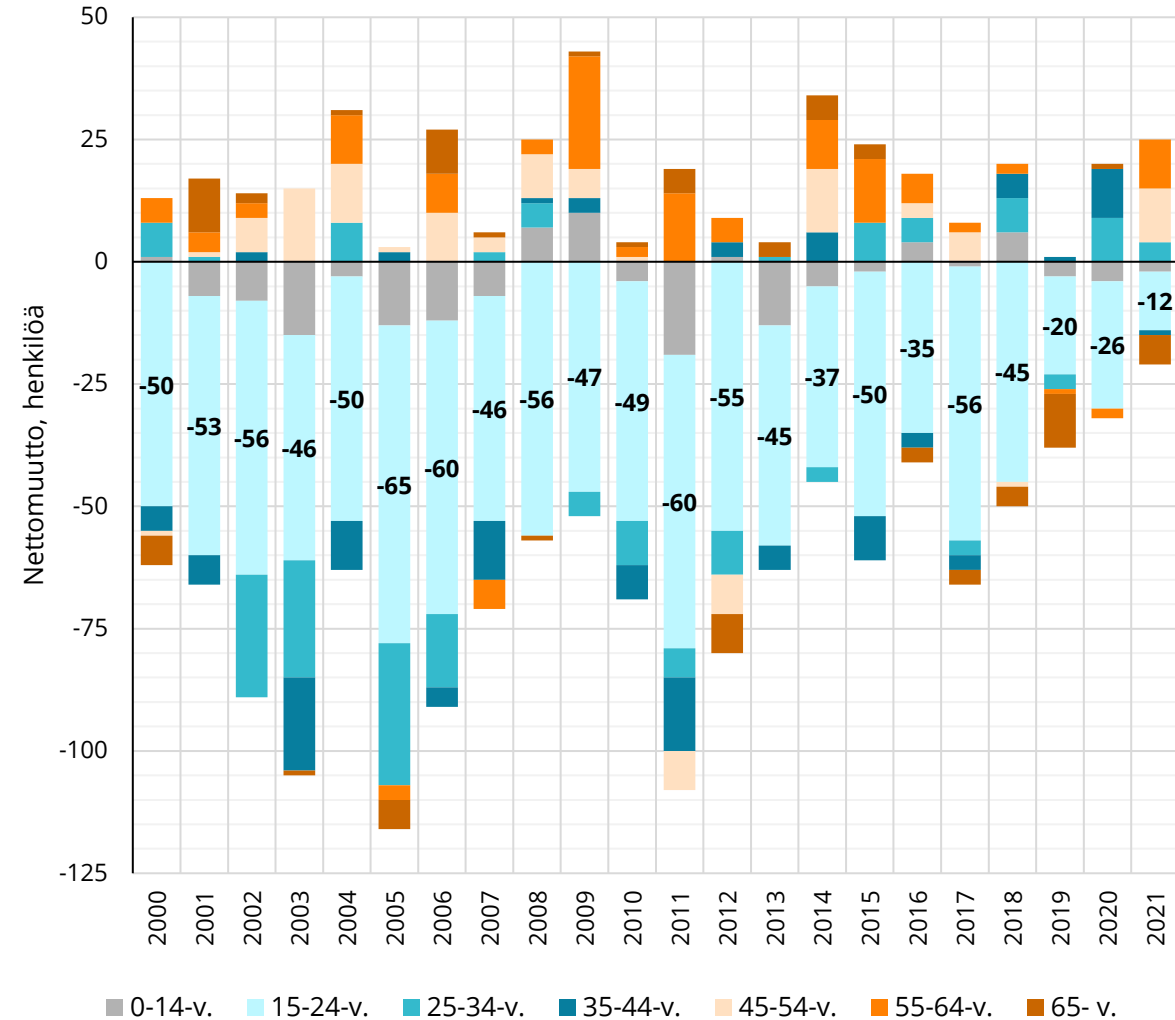
Muutokset vuosina 2000–2019

- Ulkopaikkakuntalaisten kausiasukkaiden määrä kasvoi 194 henkilöllä
- Ulkopaikkakuntalaisten omistamien kesämökkien määrä kasvoi 27 %:lla
- Juuan vakituiseen väestömäärään suhteutettuna kausiasukkaiden osuus kasvoi 33 %:sta 51 %:iin
- Kesämökkien määrä väheni vuonna 2020 tilastointitavan muutoksen takia.

Kuntien välinen nettomuutto ikäryhmittäin vuosina 2000–2021

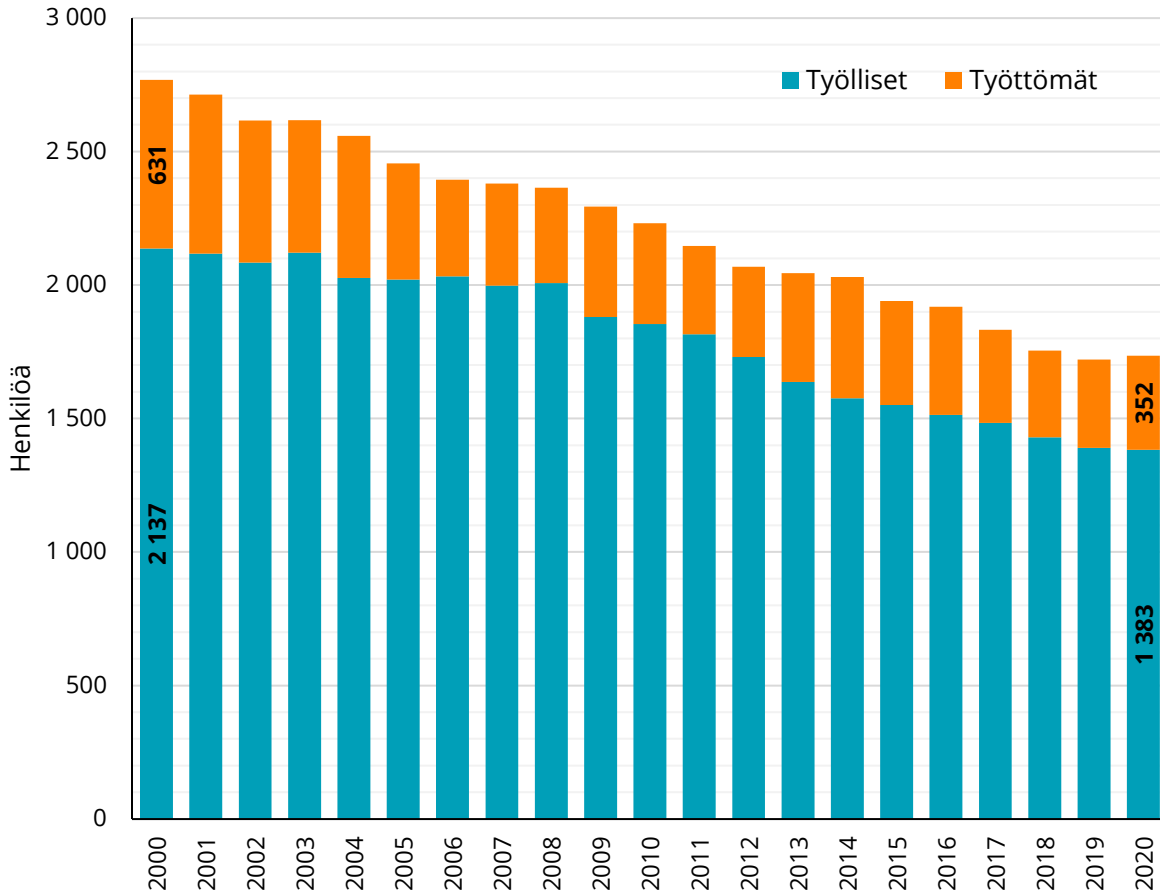

Muutokset 2000-2021

- Maassamuuton tulomuuttajia oli 3 800 ja lähtömuuttajia 4 900.
- Muuttotappio 15–24-vuotiaissa oli 1 019 henkilöä.
- 45–54- ja 55–64-vuotiaissa Juuka sai muuttovoittoa noin 80–100 henkilön verran.
- Kuntaa muutti 675 työllistä, 300 työtöntä, 290 eläkeläistä sekä 201 koululaista tai opiskelijaa (pääasiallinen toiminta vuoden lopussa).
- Tulomuuttajista lähes puolet muutti Pohjois-Karjalasta, eniten Joensuusta (21 %) ja Nurmeksesta (8 %). Muuttajista 16 % oli Pohjois-Savosta ja 15 % Uudeltamaalta.
- Lähtömuutto Juuasta suuntautui samoille alueille kuin mistä Juukaan muutettiin.

Työvoima (työlliset ja työttömät) 2000–2020

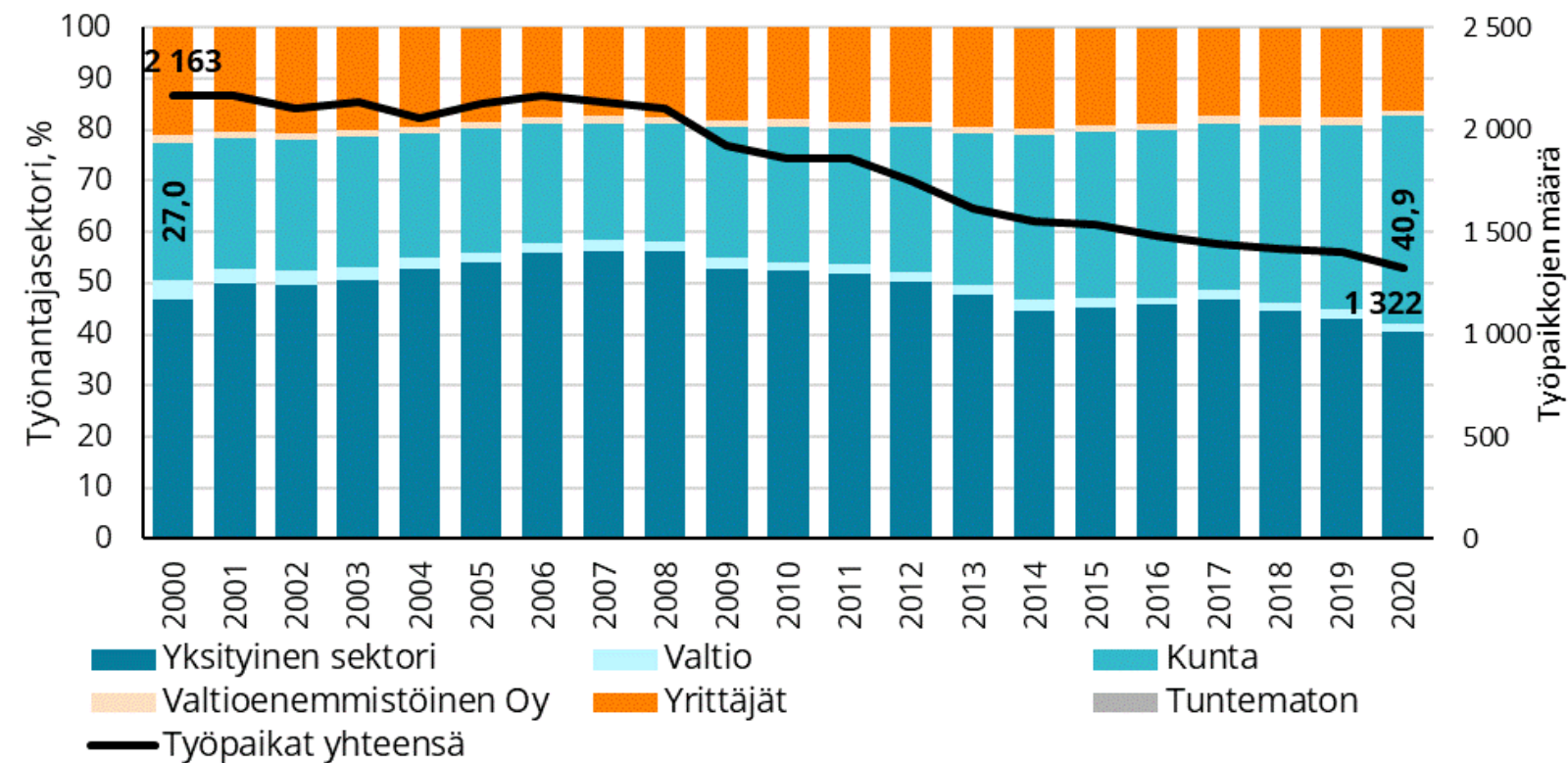

Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti

- Vuonna 2020 Juuassa asui 1 735 työvoimaan kuuluvaa henkilöä.
- Työvoiman määrä pienentyi vuodesta 2000 vuoteen 2021 1 150 henkilöllä (–37 %).
- Työllisten määrä vähentyi 35 %:lla ja työttömien 44 %:lla.
- Työllisistä 83 % oli palkansaajia, 7 % maa- ja metsätalousyrittäjiä ja 10 % muiden alojen yrittäjiä.

Työpaikkojen määrä ja työnantajasektorien osuudet (%) työpaikoista 2000–2021

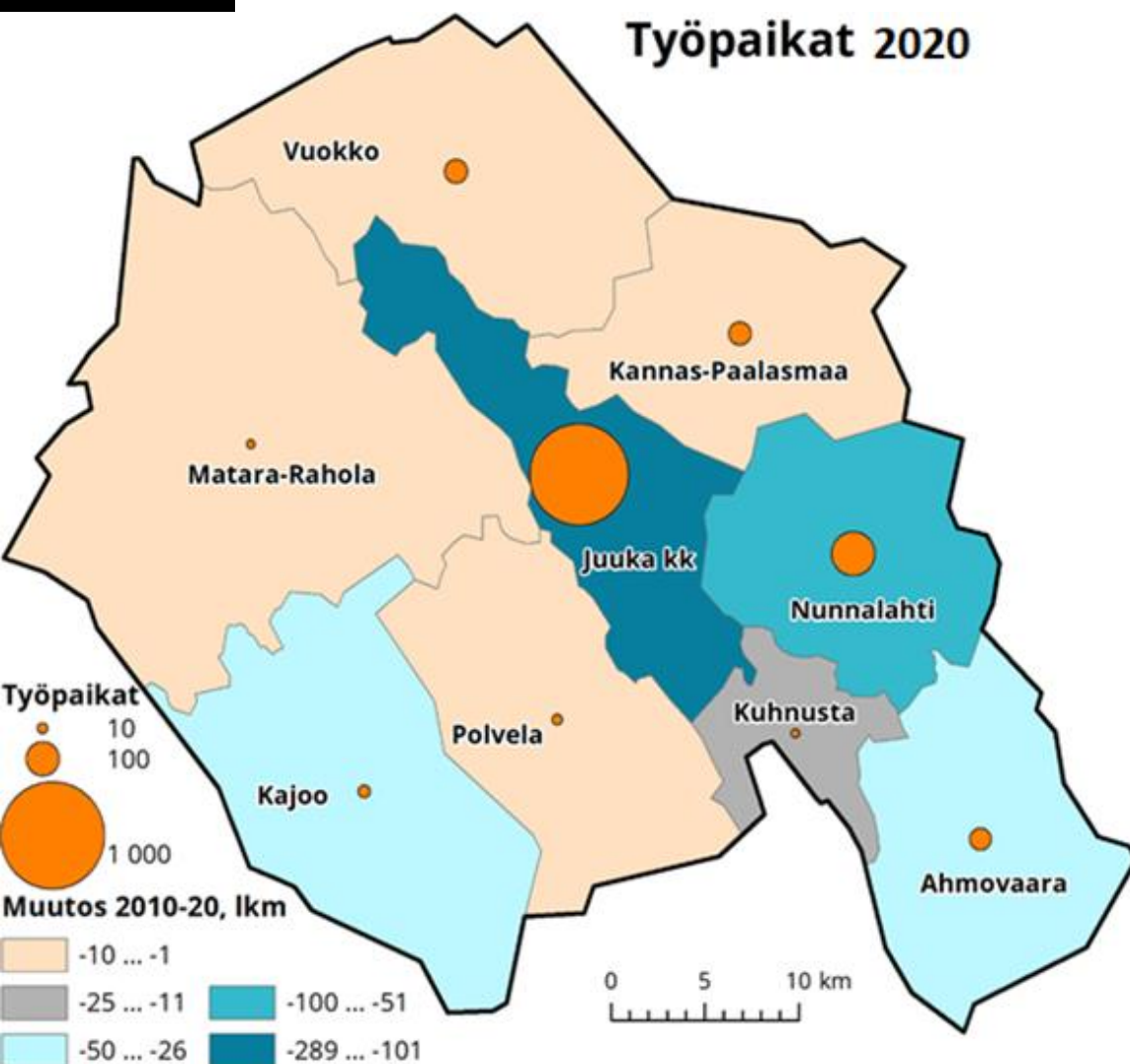
Muutokset 2000–2021

- Työpaikkojen määrä vähentyi yli kolmanneksella (−841).
- Eniten työpaikkoja vähentyi yksityiseltä sektorilta (−480).
- Yrittäjien määrä vähentyi 243:lla.
- Naisia kuntasektorin työpaikoissa oli 76 %, miehiä yksityisen sektorilla 59 % ja yrittäjistä 74 %.

Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäynti

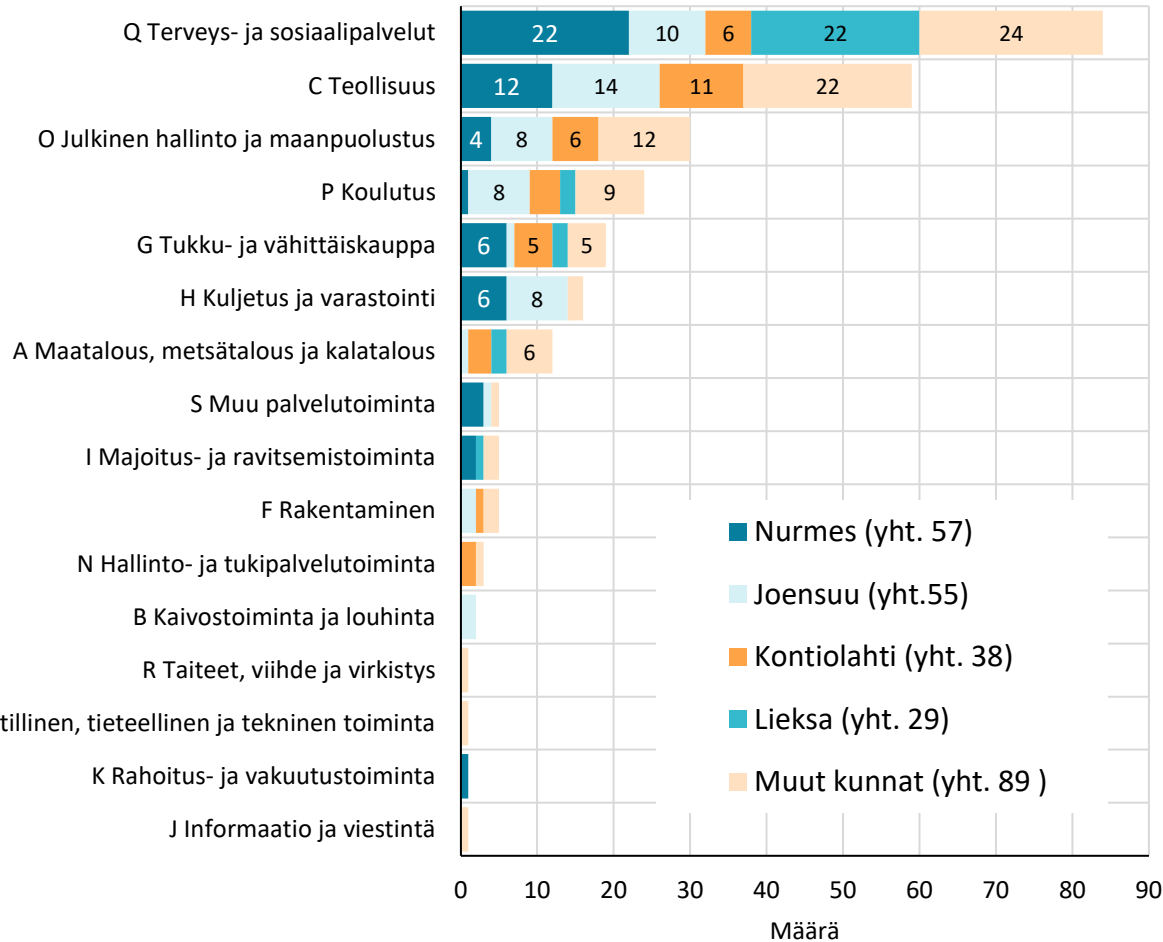
Työpaikkojen sijainti 2020 sekä muutos 2010–2020

- 67 % kunnan kaikista työpaikoista oli keskustaajamassa vuonna 2020. Muita työpaikkakeskittymiä olivat Nunnanlahti (12 %), Kannas-Paalasmaa (3 %), Vuokko (3 %) ja Ahmovaara (3 %).
- Vuosina 2010–2020 työpaikat vähenivät 540 työpaikalla (29 %). Suurin osa työpaikoista hävisi Juuan keskustaajamasta (n. 300 työpaikkaa).
- Suurin yksittäinen vähentymä johtui POK Groupin siirtäessä toimintonsa Kuopioon vuonna 2012.

Juuassa muista kunnista työssäkäyvät 2020

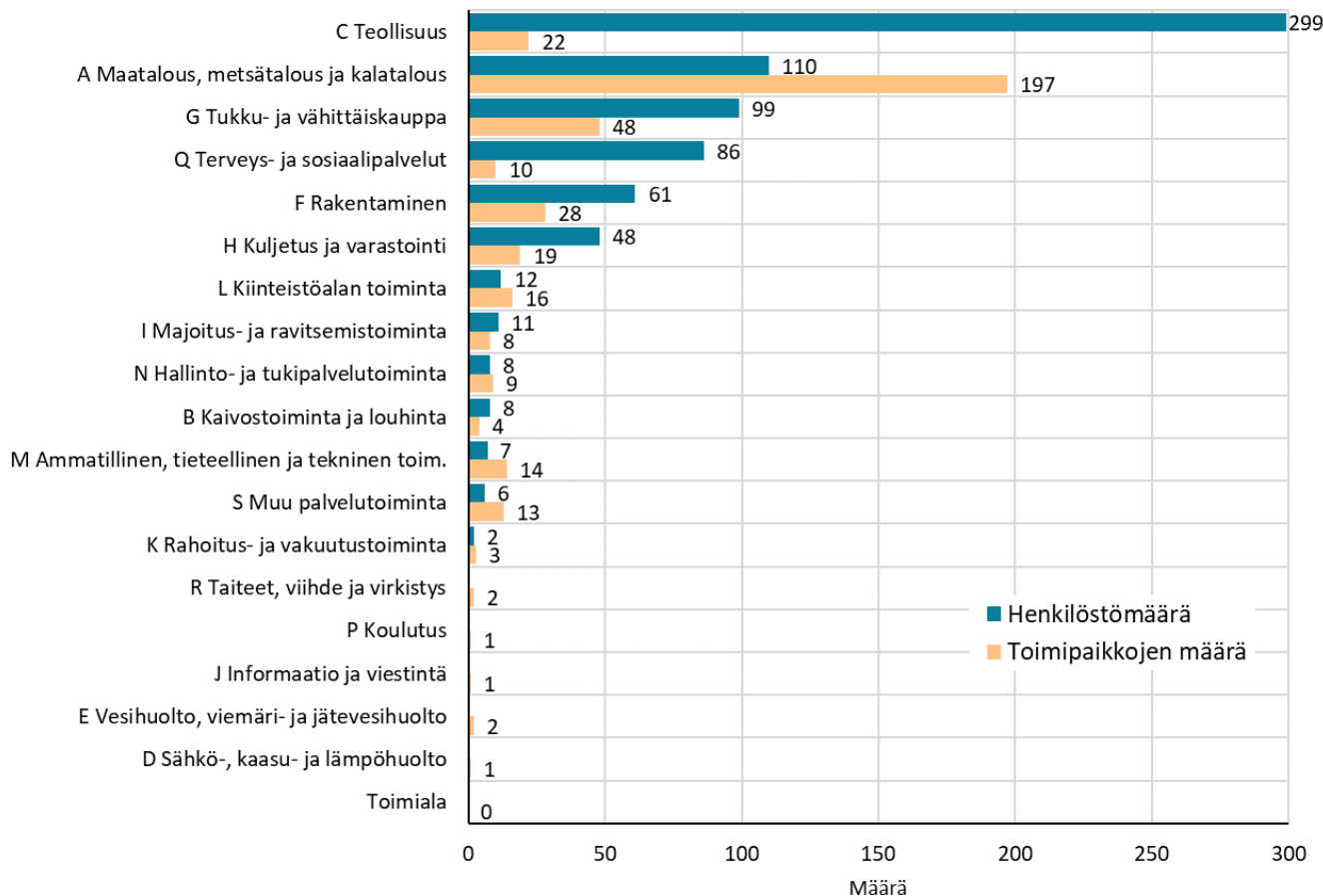
Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

- Juuassa työssäkävivistä 80 % oli juukalaisia ja viidennes oli ulkopaikkakuntalaisia.
- Eniten Juuassa käytiin työssä Nurmeksesta, Joensuusta, Kontiolahdelta ja Lieksasta.
- Lukumäärältään eniten ulkopaikkakuntalaisia työskenteli sote-palveluissa (84), teollisuudessa (59), julkisessa hallinnossa (30) ja koulutuksessa (24)

Yritysten toimipaikat ja henkilöstö 2020

Yritysten toimipaikat ja niiden henkilöstömäärät

- Vuonna 2020 Juuassa oli 391 yritystä, joilla oli 398 toimipaikkaa.
- Eniten toimipaikkoja oli kasvinviljelyssä ja kotieläintaloudessa (98) sekä metsätaloudessa ja puunkorjuussa (96). Seuraavaksi eniten toimipaikkoja oli tukku- ja vähittäiskaupassa (48).
- Eniten työllistivät teollisuus, maa- ja metsätalous, tukku- ja vähittäiskauppa, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä rakentaminen.

Lähde: Tilastokeskus, Kunnittainen toimipaikkatilasto

Yritystoiminta Pohjois-Karjalassa

Yritystoiminta Pohjois-Karjalassa

Tärkeimmät tekijät yritysten sijoittumispäätösten taustalla:

- Yritys sijaitsee yrittäjän syntymäkotikunnassa (52 %)
- Paikkakunnan ympäristötekijät ja luonnonvarat vaikuttivat sijoittumispäätökseen (38 %)
- Yritys sijaitsee yrittäjän kasvukotikunnassa (29 %)

Yrittäjien kommentteja sijoittumispäätöksiin

- "Yrityksen perustamisvaiheessa asialla (yrityksen sijainti) ei ollut merkitystä tai se ei vaikuttanut yrityksen sijoittumispäätökseen. Tällä hetkellä asia on merkityksellinen. Yrityksen näkökulmasta on tärkeää, että se voi tarjota työpaikkoja paikkakunnan väestölle ja maksaa yhteisöveroja kotikuntaansa..."
- "Yrityksen sijaintipaikan valintaan ovat vaikuttaneet juuret sekä se, että yritystoiminnan alkuvaiheessa (sijainnin) merkitys oli keskeinen asiakaskunnan laajentumisen näkökulmasta. Toisaalta entisellä kotipaikkakunnalla oli helppo aloittaa yritystoiminta, koska asioiden hoito oli yksinkertaisempaa tutulla paikkakunnalla..."
- "(Sijainnilla) On merkitystä. Kunnan peruspalvelujen pitää toimia tai yritysten kehittämismahdollisuudet vaikeutuvat. Lupapalvelut ja niiden toimivuus on kriittinen osa-alue. Myös toimiva valokuituyhteys on erittäin tärkeä (...) yritystoiminnalle..."

Yrittäjien näkemyksiä kuntayhteistyöstä

- Yhteistyösuhde oman kotikunnan kanssa koetaan pääsääntöisesti toimivaksi – jotkut yrittäjät ovat kohdanneet lupaprosesseissa jäykkyyksiä
- Yhteistyö on saattanut olla toimivaa (mm. kunnan vastuuhenkilöiden hyvä ja nopea tavoitettavuus), mutta vuorovaikutus kotikunnan kanssa on kuitenkin jäänyt vähäiseksi
- Osa yrittäjistä koki, etteivät he olleet saaneet käyttöönsä riittävän asiantuntevaa neuvontaa oman yrityksensä kehitysvaiheissa
- Osa sotealan yrittäjistä koki, ettei heidän toimialansa yrityksiä kohdella tasavertaisesti teollisten yritysten rinnalla

Strategiset valinnat ja uudistuminen – kyselyn tuloksia

- Vastanneista 80 % toteaa väestön vähenemisen jatkuvan edelleen ja 17 % ei usko vähenemisen enää jatkuvan Juuassa.
- Voimavarat kunnan elinvoiman kehittämisessä:
 - Matkailupalvelut
 - Osaavan työvoiman saatavuus
 - Teollisuus
 - Yhteistyö yritysten kanssa
- Esteet kuntaorganisaation kehittämisessä ja uudistamisessa:
 - Kuntatalouden pieni liikkumavara
 - Kuntien lakisääteiset tehtävät suhteessa resursseihin
 - Henkilöstön rekrytointivaikeudet

Tulevasta hankkeesta

- ALKUVOIMA on esiselvityshanke, jossa on tuotettu tietoa kunnille
- Väestömuutos on yhteinen nimittäjä Pohjois-Karjalan kunnille, mutta esiselvitys osoitti kuntien erilaisuuden ja erilaistumisen huomioimisen tärkeyden uudistumisessa

ESISELVITYKSEN JÄLKEEN TOTEUTTAVAN KEHITTÄMISHANKEEN TAVOITTEET JA TULOKSET

TAVOITE

- tukea uudistumista osana elinvoimapolitiikkaa
- vahvistaa palvelutuotannon ratkaisuja/prosesseja
- vahvistaa maaseutuyritysten muutoskyvykkyyttä
- vahvistaa kuntien välistä yhteistyötä

TULOKSET

- tuotetaan paikkaperustaisia ratkaisuja uudistumiselle
- resurssien ja toimijoiden roolin tunnistaminen ja kokoaminen
- arvoverkostonäkökulman syventäminen yritystoiminnan kehittämisessä
- onnistuneiden toimenpiteiden vakiinnuttaminen osaksi elinvoimapolitiikkaa

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kysymyksiä & kommentteja

[Twitter SPATIA](#)

[UEF//CONNECT Alkuvoima](#)

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

uef.fi

